

Forslag til Finanslov for 2026.

(Naalakkersuisoq for Finanser og Skatter)
(1. behandling)

Tak til Naalakkersuisut for det fremlagte forslag til Finanslov for 2026.

For os i Demokraatit er finansloven ikke kun en opgørelse over udgifter og indtægter. Den er et værdifuldt styringsværktøj, som skal understøtte vores politiske mærkesager.

Økonomisk ansvarlighed og gennemsigtighed. Social retfærdighed og menneskelig værdighed. Et visionært uddannelsessystem og et robust sundhedsvæsen. Et dynamisk erhvervsliv og flere i arbejde. Og en grøn og bæredygtig omstilling, der rækker ind i næste generation.

Vores udgangspunkt er simpelt. Finansloven skal understøtte disse mål og ikke modarbejde dem. Derfor må vi insistere på både balance og udvikling, på reformer og på investeringer i mennesker.

Vores overordnede mål er et mere selv bærende Grønland med stærke fællesskaber og mere selvbestemmelse. Det kræver en stabil økonomi. Det kræver reformer, der frigør kræfter i både den offentlige og private sektor. Og det kræver en klar prioritering af de kerneopgaver, som borgerne med rette forventer, at vi løfter.

I lyset af den aktuelle økonomiske situation med afdæmpet vækst, pressede indtægter og stigende udgifter, så er det afgørende, at vi holder fast i kursen med økonomisk ansvarlighed. Vi er nødt til at tænke langsigtet og sikre, at der også er penge til at drive vores land for de kommende generationer.

Finanslovsforslaget er det første i valgperioden og tager udgangspunkt i en økonomi, der i årevis har haft pæne nøgletal, men som nu bremser op. Det skyldes blandt andet faldende indtægter fra fiskeriet, afslutningen på de store lufthavnsbyggerier og en lavere erhvervsaktivitet. Derudover er forventningerne til udbytter fra de selvstyrejede selskaber blevet nedjusteret. Det kalder på ansvarlige valg og tydelige prioriteringer.

Samtidig er de langsigtede strukturelle udfordringer blevet meget tydelige. Andelen af personer uden for den erhvervsaktive alder stiger markant. Udgifterne til alderspension vokser, mens indtægterne fra blandt andet personskatter formentlig vil falde. Uden virkningsfulde reformer ser vi desværre ind i et varigt finansieringsgab, og derfor må vi tænke likviditet her og nu og holdbarhed på langt sigt på samme tid.



DEMOKRAATIT

Likviditeten er et vilkår, vi ikke kan se bort fra. Derfor er det klogt, at der lægges op til, at den kommende fireårsperiode udviser et overskud. Men det skal understreges, at det kan være risikabelt på den måde at budgettere ud fra, hvad man forventer, at der vil ske flere år ud i fremtiden. Derfor mener vi i Demokraatit, at vi bør arbejde for, at finanslovsforslaget også udviser et overskud i 2026. Dette vil vi have fokus på i de kommende forhandlinger.

Vi skal også huske på, at dette forslag til finanslov er udarbejdet i en tid med store internationale spændinger, usikkerhed og konflikter. Der er geopolitisk uro, handelskonflikter og afdæmpet global vækst. Det skærper behovet for en robust finanspolitik herhjemme. Når forudsætningerne udenfor vores kontrol kan skifte hurtigt, så er det klogt at bevare handlemuligheder og sikre, at økonomien kan tåle udefrakommende udfordringer.

At skabe råderum handler om at prioritere klogt. Finanslovsforslaget åbner udtrykkeligt for, at der i forhandlingerne kan skabes råderum gennem omprioriteringer, tilpasninger og eventuelle ændringer under forudsætning af, at hver ny politisk prioritering bliver finansieret. Vi er i den forbindelse nødt til at erkende, at alt ikke kan gennemføres på én gang. Dette udgangspunkt giver mere ærlig politik og stærkere løsninger. For Demokraatit er budgetdisciplin et sundhedstegn. Vi skal sige ja til det, der løfter mennesker og muligheder, og have modet til at sige nej til det, der ikke gør.

Samtidig er finanslovsforslaget første skridt i en reformproces men det er ikke endestationen. Koalitionsaftalen og arbejdsprogrammet for Holdbarheds- og Vækstplan II danner rammen for reformer, der skal styrke erhvervslivet, effektivisere den offentlige sektor og bygge en stærkere arbejdsstyrke.

En bærende søjle er reformen af den offentlige sektor. Målet er en enkel, smidig og økonomisk holdbar sektor, der er tilpasset vores geografi og spredte bosætningsmønster. Moderne teknologi, kunstig intelligens og distancebaserede services skal bruges til at bringe ydelser tættere på borgerne og frigøre ressourcer til kerneopgaverne. Moderniseringen af den offentlige sektor skal samtidig håndtere de demografiske forskydninger ved at prioritere de områder, hvor behovet stiger, og hvor effekten er størst. For Demokraatit er det afgørende, at reformer ikke kun handler om at spare, men om at levere bedre service, mere kvalitet og større nærhed. Når det er sagt, så er vi tilfredse med, at der lægges op til store besparelser og effektiviseringer i den offentlige administration. Det har været tiltrængt i mange år. Det har været et ønske i mange år. Det er glædeligt, at der nu bliver handlet på det.

En anden hovedsøjle er investeringer i mennesker. Flere unge skal gennemføre en erhvervskompetencegivende uddannelse, og vi skal fastholde og tiltrække kvalificeret arbejdskraft i alle brancher. Kun sådan kan vi både løfte den enkelte og styrke samfundets bæreevne, når færre hænder skal løfte mere. Demokraatit ønsker målrettede indsatser, der skaber bedre overgange mellem skole og arbejde, og som understøtter både omskoling og videreuddannelse.

Vi skal tænke helhedsorienteret i velfærden. Forebyggelse og tidlige indsatser på social-, sundheds- og



uddannelsesområdet skaber menneskelig trivsel og frigør ressourcer, så vi kan fokusere på kerneopgaverne. Virkeligheden herhjemme kræver løsninger, der virker i både byer og bygder, og som udnytter digitale muligheder uden at svigte de svageste.

Vi ved ret præcist, hvad der er årsagen til de økonomiske udfordringer. Det er de stigende udgifter til alderspension, de nedjusterede skatteindtægter og ressourcementer samt de lavere forventede udbytter fra selvstyrejede selskaber. Denne ærlige diagnose er vigtig, for den forpligter os til at handle. Demokraatit vil derfor arbejde for tiltag, der styrker arbejdsudbuddet, moderniserer ydelsessystemet og forbedrer rammerne for investeringer og iværksætteri. Kun sådan skaber vi varig balance, der ikke hviler på midlertidige tilpasninger, men på et bredere og mere robust økonomisk fundament, der er holdbart også for de kommende generationer.

Netop derfor er det rigtigt, at Naalakkersuisut i sit forhandlingsoplæg understreger, at udgiftskrævende ønsker fra Inatsisartut kun kan indfries gennem omprioriteringer og finansiering. For Demokraatit er det godt politisk håndværk. Når vi siger ja til nye indsatser, så skal vi også tage ansvar for, hvordan disse tiltag skal betales. Sådan bevarer vi tilliden til budgettet og retningen i politikken. Det er vores håb, at Naalakkersuisut har modet til at fastholde denne tilgang i de kommende forhandlinger.

Den grønne og bæredygtige omstilling er et gennemgående tema i finanslovsforslaget. Bæredygtighed handler ikke kun om klima og natur. Det handler også om social og økonomisk bæredygtighed. Det handler om at skabe et samfund, der hænger sammen over tid. Et samfund, hvor vi kan betale regningerne, hvor velfærden leveres, og hvor vi efterlader en bedre fremtid til vores børn. Her har finansloven en dobbelt opgave. At sikre stabilitet i dag og at skabe gode forudsætninger for udvikling i morgen. Demokraatit bakker op om, at omstillingen kobles til reformer og til en stærkere arbejdsstyrke, så vi både løfter mennesker og skaber vækstmuligheder.

Overordnet set mener vi, at den retning, der udstikkes med nærværende forslag til finanslov er rigtig. Den kombinerer ansvarlig styring med reformvilje og investerer i rammerne for et stærkere samfund. Demokraatits ambition er som nævnt tidligere ikke blot at balancere et regneark, men at skabe fundamentet for et land, hvor børn bliver undervist i en fagligt og socialt stærk skole, hvor unge ser muligheder i uddannelse og job, hvor ældre får den nødvendige sundhed og omsorg, hvor virksomheder kan vokse og skabe arbejdspladser, og hvor vi passer på vores natur samtidig med, at vi bruger den klogt. Disse visioner kræver politisk mod og vedholdenhed. Finanslovsforslaget giver os et solidt udgangspunkt.

Vi går derfor ind i forhandlingerne med åbent sind og fast vilje. Når nye ønsker lægges på bordet, skal de finansieres ærligt. Når vi finder besparelser, skal de være kloge og skånsomme. Når vi investerer, skal det være med klare mål og dokumenteret effekt.

Vi ønsker brede, holdbare aftaler, da det er vores klare holdning, at stabilitet kommer af samarbejde. Og vi ønsker tempo i reformerne, idet demografien ændrer sig hastigt.



Men det kræver, at vi gradvist udvider vores økonomiske fundament, så vi bedre kan modstå udsving i fiskeriet og i den globale økonomi. Det kræver, at flere trives gennem uddannelse og arbejde. Og det kræver, at den offentlige sektor frigør kræfter til kerneopgaverne, så borgerne mærker en service, der er nærværende, rettidig og sammenhængende. Med dette forslag til finanslov bevæger vi os i den rigtige retning.

Vi vil arbejde for, at den endelige finanslov bliver et stærkt kompromis, der samler et bredt flertal om retningen og bringer vores fælles visioner tættere på en virkeliggørelse.

Finanslovsforslaget henvises med disse bemærkninger til videre behandling i Finans- og Skatteudvalget.